

Inleiding

Dit kader beschrijft de criteria en uitgangspunten die richting geven aan de categoriebepaling van leerlingen binnen het speciaal basisonderwijs (SBO) en speciaal onderwijs (SO). Het geeft inzicht in de intensiteit en aard van de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften en maakt duidelijk welke bekostigingscategorie passend is.

Het samenwerkingsverband Amstelronde werkt uitsluitend met TLV-toekenningen op basis van SBO, SO, categorie laag, midden en hoog. Voor leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften kunnen daarnaast aanvullende arrangementen binnen de reguliere onderwijssetting worden ingezet, zodat zij onderwijs ontvangen dat aansluit bij hun individuele ondersteuningsbehoeften binnen het reguliere onderwijs.

Binnen het SBO ligt de nadruk op leerlingen met leerproblematiek én aanvullende ondersteuningsbehoeften, waarvoor een gespecialiseerd onderwijsprogramma noodzakelijk is. Binnen het SO wordt onderscheid gemaakt tussen de categorieën Laag, Midden en Hoog, afhankelijk van de aard en intensiteit van de ondersteuningsbehoeften.

Vanuit het samenwerkingsverband worden de volgende Toelaatbaarheidsverklaringen (TLV) afgegeven:

- Speciaal Basisonderwijs (SBO)
- Speciaal Onderwijs (SO)
 - o Cluster 3: zeer moeilijk lerend (ZML), langdurig ziek (LZ), lichamelijk beperkt (LB)
 - o Cluster 4: kinderen met psychische stoornissen en/of ernstige gedragsproblemen

Voor leerlingen in cluster 1 (visueel gehandicapt) en cluster 2 (auditief of communicatief beperkt) verlopen de toelatingsprocedures via landelijke richtlijnen van de betreffende onderwijsinstellingen en niet via het samenwerkingsverband.

Een TLV kan alleen aangevraagd worden door of namens het bestuur van een basisschool, SBO-school of SO-school. Zonder geldige TLV kan een leerling niet worden ingeschreven in het SBO of SO.

Driedomeinenmodel

De beoordeling van de ondersteuningsbehoeften van leerlingen is gebaseerd op het driedomeinenmodel van SWV Stromenland. In dit model worden drie domeinen onderscheiden, die tevens de basis vormen voor de bekostigingscategorie:

1. Leren

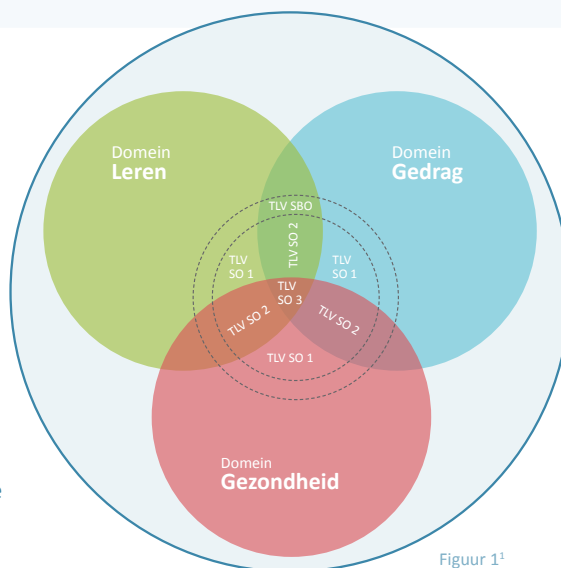
- o Ondersteuningsbehoeften op dit domein betreffen het leerproces, niveau en intensiteit van instructie, aanpassingen in verwerkingstijd, concreetheid van het onderwijsaanbod, groeps grootte en andere didactische aanpassingen.

2. Gedrag

- o Ondersteuningsbehoeften op dit domein hebben betrekking op executieve vaardigheden, communicatie, werkhouding, taakspanne, sturing in sociale interacties, en het herkennen, begrijpen en uiten van gevoelens en gedachten.

3. Gezondheid

- o Ondersteuningsbehoeften op dit domein gaan over praktische zelfredzaamheid, mobiliteit, belastbaarheid en noodzakelijke medische of paramedische ondersteuning.

Figuur 1¹

De combinatie en intensiteit van ondersteuningsbehoeften over deze drie domeinen bepaalt de SO-categorie:

- SO Laag: intensieve ondersteuningsbehoeften in één domein.
- SO Midden: intensieve ondersteuningsbehoeften in ten minste twee domeinen, waarvan minimaal één domein een zeer intensieve ondersteuningsbehoefte kent.
- SO Hoog: zeer intensieve ondersteuningsbehoeften in alle drie domeinen

Bekostigingscategorieën

Categorie	Indicatieve bekostiging per leerling
SBO	€ 7.354,00
SO Laag (categorie 1)	€ 14.341,44
SO Midden (categorie 2)	€ 23.336,35
SO Hoog (categorie 3)	€ 34.826,82

¹Figuur 1: Driedomeinenmodel Samenwerkingsverband Stromenland

TLV SBO

(Speciaal Basisonderwijs)

Doelgroep

Leerlingen die in aanmerking komen voor SBO hebben extra onderwijs- en ondersteuningsbehoeften boven regulier onderwijs.

Toelaatbaarheidscriteria

- **Ondersteuningsdomeinen:** minstens twee van: leren en ontwikkelen, sociaal-emotionele ontwikkeling, fysieke/medische situatie.
- **Leren binnen SBO mogelijk:** OPP toont dat ondersteuningsvraag regulier onderwijs overstijgt.
- **Groepsgrootte:** kan functioneren in groep van 12-16 leerlingen.

Ondersteuningsbehoeften en onderwijscontext

- **Ondersteuningsintensiteit:** regelmatig tot incidenteel/matig intensief; regulier onderwijs biedt onvoldoende basis- en extra ondersteuning.
- **Onderwijs- en zorgaanbod:** middelgrote groepen; groepsoverkoepelend programma is leidend; maatwerk waar nodig; focus op leren en sociale vaardigheden.
- **Omgeving:** veilige, voorspelbare leeromgeving; maatwerk en intensieve begeleiding mogelijk.

Onderzoeksgegevens en indicatoren

- Geëvalueerd OPP, diagnostisch onderzoek, rapportages en aanvullende onderzoeksgegevens.

Mogelijke leerkenmerken

- Uitstroomniveau minimaal praktijkonderwijs
- Ernstig vertraagd, verstoord of gestagneerd leerproces door kindfactoren of thuissituatie
- Leerproblemen vaak gecombineerd met sociaal-emotionele of gedragsmatig ondersteuningsbehoeften
- Cognitief minimaal niveau moeilijk lerend (IQ > 60-70), vaak met factoren zoals zelfredzaamheid en motivatie.

SO categorie Laag

(Bekostigingscategorie 1 – zeer moeilijk lerende leerlingen / leerlingen met intensieve onderwijs- en ondersteuningsbehoeften)

Doelgroep

Leerlingen binnen SO categorie Laag hebben intensieve onderwijs- en ondersteuningsbehoeften, vaak door:

- een verstandelijke beperking
- gedragsproblematiek
- ontwikkelingsstoornissen
- psychiatrische problematiek

Ook langdurig zieke leerlingen met beperkte zelfredzaamheid behoren tot deze groep.

Toelaatbaarheidscriteria

- **Ondersteuningsdomeinen:** intensieve ondersteuningsbehoefte op minimaal één domein: leren en ontwikkelen, sociaal-emotionele ontwikkeling of fysieke/medische situatie.
- **Leren binnen SO mogelijk:** OPP toont dat ondersteuningsvraag regulier onderwijs overstijgt; ontwikkelingsleeftijd ≥ 2 jaar.
- **Groepsgrootte:** kan functioneren in groep van 12-16 leerlingen.

Ondersteuningsbehoeften en onderwijscontext

- **Ondersteuningsintensiteit:** intensieve onderwijs- en ondersteuningsbehoeften; regulier onderwijs biedt onvoldoende basis- en extra ondersteuning.
- **Onderwijs- en zorgaanbod:** afgestemd onderwijsprogramma, aangepaste instructie en begeleiding; individuele aandacht; afwisseling inspanning/ontspanning; aangepaste lesmaterialen.
- **Omgeving:** gestructureerde, voorspelbare leeromgeving; extra ondersteuning en specialistische structuur; begeleiding verweven met jeugdhulp of gespecialiseerde zorg.

Onderzoeksgegevens en indicatoren

- Geëvalueerd OPP, IQ, diagnostisch onderzoek en relevante behandel- of rapportagegegevens

Mogelijke leerkenmerken

- Het betreft leerlingen met een zeer lage tot laag gemiddeld cognitief vermogen (cluster 3) al dan niet in combinatie met aanvullende cognitieve, sociaal-emotionele of gedragsmatige belemmeringen (cluster 4).
- Gedrag passend binnen ZML-onderwijs of SO Cluster 4 bij ernstige gedrags-/psychiatrische problematiek
- Leerproces en de sociaal emotionele ontwikkeling verloopt moeizaam, vraagt een veilige, voorspelbare omgeving.
- Sterk afhankelijk van zorg, structuur en individuele begeleiding.

SO categorie Midden

(Bekostigingscategorie 2 – leerlingen met complexe onderwijsbehoeften door lichamelijke, neurologische of psychosomatische beperkingen)

Doelgroep

Leerlingen binnen SO categorie Midden hebben complexe onderwijsbehoeften door lichamelijke, neurologische of psychosomatische problematieken. Vaak gecombineerd met leerproblemen, gedragsuitdagingen en fysieke ondersteuning.

Toelaatbaarheidscriteria

- **Ondersteuningsdomeinen:** aanhoudende ondersteuningsbehoefte op minimaal twee domeinen leren en ontwikkelen, sociaal-emotionele ontwikkeling, fysieke of medische situatie), waarvan ten minste één domein een zeer intensieve ondersteuningsbehoefte kent.
- **Leren binnen SO mogelijk:** zichtbare discrepantie tussen cognitieve, fysieke en/of executieve mogelijkheden; ontwikkelingsleeftijd ≥ 2 jaar.
- **Groepsgrootte:** kan functioneren in groep van 5-12 leerlingen.

Ondersteuningsbehoeften en onderwijscontext

- **Ondersteuningsintensiteit:** voortdurende tot regelmatige ondersteuningsbehoeften; regulier onderwijs biedt onvoldoende basis- en extra ondersteuning.
- **Onderwijs- en zorgaanbod:** kleine groepen (5-12 leerlingen); afgestemd IOP/OPP; afwisseling inspanning/ontspanning; deels ADL-zelfstandig; ondersteunende communicatie indien nodig.
- **Omgeving:** prikkelarme, gestructureerde omgeving; rustplekken; afgestemd op onderwijs, zorg en paramedische behandeling.

Onderzoeksgegevens en indicatoren

- Geëvalueerd OPP, diagnostisch onderzoek, relevante gegevens zorginstanties.
- Rapportages van arts, neuroloog, fysiotherapeut, revalidatiearts indien er sprake is van medische ondersteuningbehoeften.

Mogelijke leerkenmerken

- Afhankelijk van verzorging, paramedische behandelingen en hulpmiddelen.
- Intensieve geïntegreerde aanpak nodig (fysieke verzorging, didactische begeleiding, gedragsmatige ondersteuning).
- Onderwijs richt zich op deelname, ontwikkeling cognitieve, sociale en praktische vaardigheden.

SO categorie Hoog

(Bekostigingscategorie 3 – ernstige meervoudige beperkingen / zeer complexe ondersteuningsbehoeften)

Doelgroep

Leerlingen binnen SO categorie Hoog hebben ernstige meervoudige beperkingen of zeer complexe problematiek. Zorg en onderwijs zijn volledig verweven.

Toelaatbaarheidscriteria

- **Ondersteuningsdomeinen:** voortdurende, zeer intensieve ondersteuningsbehoefte op minimaal drie van deze domeinen: leren en ontwikkelen, sociaal-emotionele ontwikkeling, fysieke/medische situatie.
- **Leren binnen SO mogelijk:** OPP toont zeer intensieve ondersteuningsbehoeften.
- **Groepsgrootte:** kan functioneren in groep van 4-8 leerlingen.

Ondersteuningsbehoeften en onderwijscontext

- **Ondersteuningsintensiteit:** zeer intensief; regulier onderwijs biedt onvoldoende basis- en extra ondersteuning.
- **Onderwijs- en zorgaanbod:** individueel of kleine groepen; IOP/OPP; afwisseling inspanning/ontspanning; aangepast lesmateriaal; ondersteunende communicatie; ADL-begeleiding.
- **Omgeving:** prikkelarme, voorspelbare omgeving; extra ruimte; veiligheidsmaatregelen; verweven met jeugdhulp/paramedische zorg.

Onderzoeksgegevens en indicatoren

- Geëvalueerd OPP, diagnostisch onderzoek, IQ, behandel- of observatieverslagen.
- Rapportages van arts, neuroloog, fysiotherapeut, revalidatiearts.

Mogelijke leerkenmerken

- Diepe of ernstige verstandelijke beperking, lichamelijke/gedragsproblematiek, of matige/lichte verstandelijke beperking met ernstige lichamelijke beperkingen of moeilijk regulerend gedrag.
- Ontwikkelingsleeftijd 6 maanden – 4 jaar.
- Continu toezicht en intensieve nabijheid personeel nodig.
- Onderwijs richt zich op elementaire vaardigheden: eenvoudige communicatie, zelfzorg, dagelijkse handelingen.